

Minnen från skoltid och ungdomsår i Ramsele

Av Kjell R Högberg

Kjell R växte upp i Ramsele, blev befälselev och fänrik vid I 21. Han har varit pluton- kompani- och regementschef på I 21. Tjänstgjort i olika befattningar i centrala- och regionala staber och varit chef för Västmanlands regemente och försvarsområde.

Krigsvintrarna på 1940-talet

Den 6 augusti 1939 föddes jag på BB i sjukhuset på Storgatan i Sollefteå. Tre veckor senare utbröt 2:a Världskriget. Mina föräldrar bodde på övervåningen i farfars hus i Ås, Edsele. Jag döptes till Kjell Robert Högberg.

Huset i Ås med jordbruksmark ägs nu av min kusin Alf Öberg. Han var placerad som chef bandvagnsgrupp i krigsorganisationen. Foto från författaren.

Min far Gunnar Högberg var skogsarbetare. Min mor Katarina, född Hamberg, skötte hemmet.

1941 var Tingshuset i Ramsele nybyggt och far fick tjänsten som vaktmästare. Den tjänsten var han trogen till 1973 när tingsförhandlingarna flyttades till Sollefteå och far pensionerades.

Min farfar Isak var en mycket duktig hästkarl och timmerkörare och hjälpte mina föräldrar med flytten till Ramsele. Möbler lastades på farfars långtrilla och han körde hästen Pärla 24 km till Ramsele kyrkby.

Tingshuset i Ramsele. Foto från Bilddatabas Sollefteå.

Tingshustomten var på 10 000 kvadratmeter, stora gräsmattor och grusytor för bilar. Huset värmdes med vedeldning i två stora pannor från Norra Hammars Bruk. Mor arbetade utan lön tillsammans med far med skötsel av huset och service till domare, tingsnotarier och andra som deltog i tingsförhandlingarna.

De dagar som tingsförhandlingar pågick svarade far för ordning och säkerhet. Det fanns två förvarsarrester på bottenvåningen som utnyttjades när någon rymningsbenägen eller farlig person var instämd till tinget. Tjänstebostaden var på 52 kvadrat, två rum och kök.

Grannen i öster var kyrkoherde Himmelstrands familj, i väster komminister Kruses familj, i norr låg kyrkan och kyrkogården. I söder hade vi de branta niporna och vacker utsikt över Faxälvens dalgång och den gamla kyrkan.

Faxälvens dalgång vid Ramsele. I förgrunden Ramsele Gamla kyrka, försvarsgården och den nya bron. Ramsele samhälle ligger uppe tillhöger i bild. Foto från Bilddatabas Sollefteå.

Jag minns kalla och snörika vintrar i Ramsele. Far var tidvis inkallad till beredskaps-tjänst. Han tillhörde IR 51/ 1.bat och var placerad på tunga kompaniet som skytt ksp m/36. Bataljonen var grupperad vid Abisko och Riksgränsen med hög beredskap.

Tågen från Norge skulle alltid kontrolleras och därför stanna vid riksgränsen på Björnfjäll station på norska sidan. En tulltjänsteman och polis kontrollerade tåget och en klarsignal gavs innan tåget fick fortsätta. Gavs inte rätt signal var växlarna förberedda vid Riksgränsen för att låta tåget spåra ur och de tunga vapnen, pv-kanoner och kulsprutor var eldberedda. Om tyskarna anföll skulle motstånd göras så länge som möjligt, därefter skulle tillbakaryckning ske mot Abisko och Kiruna.

Far berättade att en natt när han var grupperad i Abisko kom en norrman på skidor, sent en kväll, till en av posteringarna. Han hade skidat över gränsen för att rekognosera flyktväg från Norge. Efter att ha talat med kompanichefen, fick han mat och vila. Han skidade tillbaka till Norge. Efter cirka 3 dygn kom han åter till Abisko med fru på skidor och ett barn i pulka. De togs väl omhand och sändes bakåt till Kiruna.

Jag har minnen från vintern 1944 och jag var rädd för kriget. Jag såg ibland hemvärnsmän med gevär m/96 med fäst bajonett utanför tingshuset. Jag fick inte lämna tingshusområdet utan lov. Det gjorde jag ändå, gick upp till byn, smög mig upp på ett

tomt hästsläp för timmer. Det var på väg mot skogarna öster om samhället. Timmerköraren upptäckte mig, åkturen avbröts och jag fick skamsen traska hem och fick bannor av mor. Nu hade jag också fått en lillasyster Ingrid, som nu blivit ett år.

Det var cirka 300 meter till mjölkbutiken. Med rätt antal mjölkkuponger på fickan fick jag 3 liter mjölk i krukan och gick hemåt. När jag nästan var hemma dundrade ett stort flygplan på mycket låg höjd över mig. Jag blev vettskrämd, trodde det var krig, satte ner mjölkkrukan och sprang hem till mor. Hon sa att det var ett svenskt flygplan. Jag har långt senare blivit varse att planet var ett B 18 bomb- och spaningsplan.

En ung Kjell R Högberg. Foto från författaren.

De här åren måste barn vaccineras. Gymnastiksalen hade inrättats tillfälligt som vaccinationscentrum. I kön fram till doktorn såg jag att sprutan gavs i armen.

En pojke skrek högt. Jag slet mig loss från mors hand, tog min tillflykt till klätterrepen som hängde en bit bort. Jag klättrade på ett rep ända upp i taket. Inga böner och lockelser fick ner mig till golvet igen. Men jag orkade inte hålla mig kvar så länge uppe under taket och gled sakta ner längs repet. Starka händer tvingade fram mig till läkaren, jag fick min spruta under högljudda protester. Detta var min första gymnastikövning i Ramseles gymnastiksal. Det skulle komma flera.

Jag har också ett minne från den 8.maj 1945 när kriget var slut i Europa. Mor sa att nu skulle bananbåtarna kunna komma till Sverige igen. Jag fick fira att kriget var slut tillsammans med mor, syster och en släkting. Det serverades kaffe, saft och bakelser. Den 26 juli kom min lillebror Bertil till världen.

Folkskolan

Den 20 augusti 1946 började jag folkskolan. Under kriget byggdes inga skolor så det blev provisoriska lösningar i Ramsele kyrkby. I badhusets gymnastiksal hade inrättats ett klassrum för förstaklassarna.

Det var lite pirrigt i magen den första skoldagen att gå cirka 400 m till skolan. Inte för skolan i sig utan för pojkarna som brukade ”mobba” mig. De var veterinärens son, Ola Hultman, landsfiskalens son Per Björne och bokhandlarens son Lars Edström. De väntade på mig på skolgården och hindrade mig att komma fram till klassrummet.

Då kom Sven-Erik Bergek som gick i 2:a klass till undsättning. Han var stark och sa ”om ni är dumma mot Kjell kommer jag att klå upp er”. Efter den händelsen var det slut med mobbningen och i stället blev jag kompis med mina antagonister. Per och Lars blev också mina bästa vänner under många år. Vi bildade ett kamratgäng ”De fyra fjädrarna” i 5:e klass tillsammans med Siewert Öholm¹ som flyttat till Ramsele från Nässjö i Småland.

Min första lärarinna var Valborg Eriksson, hon var både snäll och sträng. Om någon gjorde något bus kom pekpinnen fram.

Familjen Högberg Julen 1946. Fr v mamma Katarina med min syster Ingrid, jag, min lillebror Bertil, och pappa Gunnar. Foto från författaren.

Det 2:a skolåret gick vi i ett timrat hus i Krången. Det huset flyttades senare till hembygdsgården och blev vandrarhem. Vi hade alltid en liten morgonbön när skoldagen började och en eftermiddagsbön innan vi fick gå hem. På väg till skolan bar jag en overall utanpå kläderna. Overallen tog jag av mig i klassrummet. Ett minne från en eftermiddagsbön är att jag började ta på mig overallen under det att vi sjöng en psalm. Jag hade nästan fått in armarna i overallen när orgeln tystnade och Valborg

¹ Siewert Öholm journalist och Tv-personlighet som bland annat varit programledare för Kvällsöppet.

kom farande mellan bänkarna. Hon gav mig en rejäl örfil. ”Det här gör du inte om, du får ta på dig kläderna när jag säger att skoldagen är slut.”.

Jag mådde inte dåligt av örfilen och tog rättelse. Om jag hade berättat hemma att jag fått en örfil av fröken så hade jag fått bannor av föräldrarna. Under alla mina skolår hade alltid läraren befälet i klassrummet. Tråkigt nog är det inte alltid så i dagens skola.

Småskolan 1:a Klass Jag har toppluva och runda glasögon och sitter näst längst till vänster i första raden. Lars står bakom mig och Per sitter bredvid. Ola längst till höger framför lärarinnan. Foto från författaren.

Jag var Vargunge innan ålder uppnått för att bli Scout. Akela ledarvargen var lärare och tillsammans med Akela 2 tog de med oss på bussen till Nässjö By 10 km norr Ramsele. Vi gick ca 1 km fram till scoutstugan som ligger vid den södra sjöändan. Vi badade och lärde oss knopar, tyda spår och att göra upp eld. På kvällen före hemresan kom två tjurkalvar till området vid stugan. Akelorna och vi vargungar var lite rädda för kalvarna och vi vågade inte vistas utanför scoutstugan.

Hjälp var på väg, två stora karlar med båt lade till på stranden. Akela bad om hjälp att få bort kalvarna och karlarna sa att det skulle de ordna. ”Dä ä bar å hugg en björkpåk, och hä bort dom”. Sagt och gjort, de närmade sig tjurkalvarna med påkarna i högsta hugg.

Det blev en lustig dans. Kalvarna ville inte lämna området och med sänkta huvuden rusade de på karlarna. En fick göra en vådlig luftfärd över nacke och rygg på den ena tjurkalven. De gav då upp försöken att jaga bort kalvarna. Lite skamsna över nederlaget sa de att de skulle kontakta bonden som ägde kalvarna. Förlorarna fick ta nederlaget och lunkade iväg. Efter en stund lämnade även segrarna arenan och vi kunde fortsätta med våra aktiviteter.

1951 gick jag i 6:e klass och var mycket aktiv i Scouterna. Kårchef var folkskolläraren E A Nordin. Han lade stor vikt vid att ungdomarna skulle ha bra fritidssysselsättning. Han utnämnde mig till chef för patrullen Bävern. Jag var mycket stolt, läste scoutbibeln "Långa lassot" och erövrade många scoutmärken. Jag deltog också i Långsele scoutläger vid Långsjön Helgum och det stora scoutlägret på Tynderölandet.

Det här året började jag med gymnastik när lärarparet John-Erik och Ulla Backlund hade kommit till Ramsele. Ulla var gymnastikdirektör, idrottslärare och biologilärare. John-Erik hade fysik och kemi på realskolan. Backlunds kom att få stor betydelse för gymnastikens utveckling i Ramsele. Backlunds engagerades också i Ramsele IK: skidtävlingar, ishockey, fri idrott och fotboll.

*Ulla Backlund med första sonen Nicke och hennes man John-Erik Backlund i fjällterräng.
Foton från författaren.*

Ramsele på 1950-talet

I börja av årtiondet hade Ramsele socken cirka 1000 invånare. Skogen, jordbruket och servicenäring gav de flesta arbetstillfällena. Befolkningen ökade när vattenkraften började byggas ut i Faxälven, Ångermanälven och Fjällsjöälven. Kraftverksbyggen i Flybrännan, Nässjö och Kilforsen behövde ingenjörer, grävmaskinister, bergsprängare, träarbetare, betongarbetare, elektriker, linjebyggare, truck- och

lastbilsförare, kontors- och servicepersonal. Handel- och servicenäringen blomstrade i Ramsele, som nu hade cirka 1600 invånare.

Kilforsens kraftverk som började byggas 1947 bidrog med sin arbetsstyrka på 1000 man starkt till befolkningsökningen i Ramsele. I Kilforsens anläggarsamhälle fanns 220 familjebostäder varav 150 var egna hem, ungarbostäder för omkring 450 man, butiker, skolor, sjukstuga, torg och ett Folkets hus. Foto från Bilddatabas Sollefteå.

Reste man norrut genom Ramsele samhälle passerade man affärer som Hedberg & Eriksson kläder, Karlströms slakteri och chark, Lindbergs bageri, Apoteket, Fototeljén, Edströms bok- och pappershandel, Erikssons blomster, Konsum, Centrumkonditoriet, Modins Järn, Wedins skor, Erikssons livs, Irmas Modeaffär, Hotell Färnlöf, Wedins skor, Mjölkkaffären, Cetes Livs, Nybergs Färghandel, Kindbergs konditori, Elbyrån, Axens bageri och kaffestuga, Lundgrens livs, Grundells livs och Wettermarks bryggeri.

Bensinmackar var IC och Esso. Bilverkstäder var Johanessons i Viken, Nordins mek- och smide i Nyland och Angermunds verkstad och körskola. I Ramsele fanns läkare, tandläkare och veterinär.

Buss var det vanligaste färdmedlet för den som inte hade egen bil. Det gick många turer under dygnet från Ramsele till byarna runt om centralorten och andra platser. Till Sollefteå gick bussarna på båda sidor av Faxälven. Bussar gick också till Borgvattnet, Stugun och Östersund. Andra linjer gick till Hammerdal, Backe Strömsund, Hoting, Junsele och Näsåker. Bussbolag drevs av "Busskungen" Källqvist, Hammarbergs buss och Postverket. Taxirörelse hade H Siden, T Wåger och Manne

Eriksson. Polischefen i Ramsele hette Jonsson och poliskonstapel var Nisse Magnusson. Flera poliser utifrån kunde också vara kommenderade till Ramsele vissa tider. I dag är flertalet av affärerna, busslinjerna och Taxi nedlagda. Ingen polis är stationerad i Ramsele.

På sommarloven hade jag jobb som röjare av sly och skogsgallring utanför Ramsele. Det var Kramfors AB som var arbetsgivare, senare SCA. 1954 bodde jag i en skogsarbetarbarack i Vimmervattnet, ca 4 mil NV Ramsele. Vi var ett 10-tal ungdomar som jobbade i skogen. En av dem blev min kompis, Allan Fliesberg² från Sollefteå. Här bodde också en skogsarbetare Tjärnberg med fru som var kocka och skötte vår mathållning. Det var bra att få erfarenhet av lättare skogsarbete och livet i en skogsarbetarbarack. Vi var lediga halv lördag och söndag och då åkte jag buss eller cyklade hem.

Landsfiskal i Ramsele var Harald Björne som också tjänstgjorde som åklagare. Björne blev senare chefsåklagare i Sollefteå. De vanligaste förrättningarna på tingen handlade om trafikförseelser, olaga jakt, överlast, stölder, fylleri, hembränning, felaktiga skattedeklarationer och slagsmål. Jag kallar det för slagsmål, inte misshandel. Det var något av fair play när någon råkade i slagsmål och blev fälld till marken. Ingen blev sparkad eller knivskuren. Kniv betraktades som den feges vapen i uppgörelsen.

Det mest uppmärksammade skattemålet var när partiledaren för Bondeförbundet, Riksdagsmannen Gunnar Hedlund i Rådom var instämnd till Tingen. Det var en post på ett antal tusenlappar som han glömt att ta upp i deklarationen vid försäljning av timmer. Ett stort mål då och en bagatell i dag jämfört med dagens skattemål.

Realskolan

Första skolarbetet 1952-53 gick vi i det gamla skolhuset som också inrymde en lärarbostad. Vi var 40 elever, där många kom från kraftverksorterna Flybrännan och Kilforsen. Vårt skolkort finns nu i en bildsamling mm på Forsgården i Flybrännan som beskriver tid och verksamhet under kraftverksbygget. Jag besökte Forsgården tillsammans med hustru Gunilla under en nostalgiresa i Norrland för några år sedan.

Andra skolarbetet 1953-54 gick vi i Pingstvännernas Sionkapell i Krången. Kommunisten Sven Kruse var lärare i kristendomskunskap och filosofi. Han ställde en fråga till klassen hur vi såg på vår framtid, vad vi ville bli i livet. Efter en stund fick var och en redovisa sina tankar. Jag kommer mycket väl ihåg den lektionen och vad ”De fyra Fjädrarna” svarade.

² Allan Flisberg var son till sporthandlaren Flisberg i Sollefteå. Allan blev affärsman, reservofficer på I 21 och var krigsplacerad som skyttekompanichef.

1.klass i realskolan 1952. Jag och Per står till höger i främre ledet, bakom står Lars, Siewert och Lennart Forsström. Jag blev skolmästare i orientering det året. Foto från författaren.

Siewert Öholm ville bli Radioreporter. Han blev Tv-reporter och programledare. Siewert avled för några år sedan.

Lars Edström ville bli handelsman eller lärare. Han blev lärare i Uppsala. Lars avled det år han pensionerades.

Per Björne ville bli ingenjör. Han blev VV-ingenjör och fick tjänst vid dåvarande Vägverket. Per bor i Borlängetrakten.

Jag ville bli militär och ryttmästare. Västernorrland Allehandas faktabok 1947 innehöll arméns gradbeteckningar. Jag kunde alla.

Vi var alla tonåringar med drömmar och livsmål. Det är märkligt att våra framtidsdrömmar uppnåddes för alla "Fyra Fjädrar".

Siewert var drivande i många saker i skolan. Han var självfallet klassordningsman, diskuterade politik, skapade en skoltidning och "Grabbarnas hattparad" den sista april.

Deltagarna i "Grabbarnas hattparad". Siewert i fluga, Lars, Per och Kjell R står bredvid varandra till höger. Foto från författaren.

På fritiden sommartid var det mest fotboll, löpning och fiske som gällde. Vintertid åkte vi skidor i Högåkersnipan, Tomasnipan och Utsiktsnipan ner mot Faxälven. Det var ett litet "mandomsprov" att åka från toppen av Utsiktsnipan rakt utför.

Jag blev skolmästare i orientering även det skolåret.

Året 1954-55 gick vi i 3.e klass och flyttade in i den nybyggda realskolan på Kyrkmon. Rektor Bertil Norenberg var teaterintresserad och satte upp teaterpjäser för amatörteatersällskapet i Ramsele. Han ledde även teatern på realskolan. Under hans ledning uppsattes komedin "Jag vill inte vara präktig" av Astrid Lindgren. För att få in pengar till vår planerade skolresa, spelade vi i Ramsele, Flybrännan och Kilforsen och fick då biljettintäkter till resan.

Pjäsen handlade om en ung fornforskare som kom till en familj och blev förälskad i den äldsta dottern. Gert Frielingsdorf, flykting från Köln spelade fornforskaren och Eila Surkula från Finland den äldsta dottern. Mamman, Birgitta Kruse, yngsta dottern, Barbro Boman och jag som spelade lillebror.

Gert Frielingsdorf, fornforskarn och Eila Surkula äldsta dottern. Foto från författaren.

Barbro Boman spelade lillasyster. Foto från författaren.

Jag, lillebror bygger modellplan och mamman Birgitta Kruse läser tidningen. Foto från författaren.

Skolresan gick till Riksgränsen och Lofoten tillsammans med Backe 3.e klass. Slalombacken i Riksgränsen, stupade rakt ner mot järnvägen. John-Erik Backlund tog med mig och Sten Lindmark en eftermiddag till backen och vi var de enda eleverna som fick pröva slalombacken.

Riksgränsens Högfjällshotell. I dessa trakter var min far Gunnar Högberg grupperad med sin kulspruta m/36 under krigsåren. 1.bat på 51 Infanteriregementet där han tjänstgjorde utförde många rekognoseringar på skidor mot norska gränsen för att undersöka vilka framryckningsvägar tyska förband skulle kunna utnyttja och hur hotet skulle kunna avvärjas. Ett 70 år gammalt vykort från författarens samlingar.

Vår skolklass fick under Backlunds ledning göra många fina skidturer i terrängen runt Riksgränsen. Astrid Eriksson bröt en skida under en tur. Men hon klarade både uppför- och utförsåkning på en skida med bravur.

Att se fiskeindustrin i Lofoten var en upplevelse. En morgon kl 0400 fick vi i Svolvær se 4000 fiskebåtar gå ut till havs. På båten Skogöj följde vi fisket och verksamheten i Kabelvåg och Hammerfest. Det blev en oförglömlig skolresa som även norska skolelever anslutit till.

Skolidrottsföreningen i Ramsele hette IF Ravn. Namnet kommer från det gamla namnet Rafnasil. Jag var ordförande och sekreterare var Lars Molin. Han gick då i 2.klass. Ulla Backlund ledde skollaget i fri idrott och årligen gick en triangelmatch mellan realskolorna i Ramsele, Backe och Junsele. Vi vann matchen 1955.

Lars Molin bestämde sig då för att kvalificera sig till skollaget 1956 i höjdhopp, vilket han gjorde. Lars Molin blev också befälselev på Livkompaniet I 21. Han blev sedermera vägmästare i Norrtälje, författare och filmregissör. Han hade stora framgångar med film- och TV-produktioner. Lars Molin gick ur tiden allt för tidigt, 56 år gammal.

Jag blev skolmästare i orientering även det skolåret.

Fjärde skolåret 1955-56 hände mycket i omvärlden. Revolten i Ungern, Suez-krisen, OS i Cortina, Melbourne och Stockholm. Vi var 18 som tog examen, 12 flickor och 6 pojkar. Jag minns att flertalet flickor rökte, men ingen av pojkarna. Från 1:a klass till 4:e klass hade elevantalet halverats.

Jag blev skolmästare i orientering även det skolåret.

Direkt efter examen började jag arbeta på Edströms bok- och pappershandel. Edströms sortiment innehöll även Tobaksvaror, Radio- och TV, Sport -och fiskeutrustning ”Stenka-kor”, EP och LP-skivor och Presentartiklar. En stor dosa snus, Ljunglövs 1:an kostade 1,56 kr. John Silver och Bill cigaretter kostade 2,40 kr.

Affärsbiträde, min första heltidsanställning. Foto från författaren.

Ramsele idrottsklubb, RIK

G.F. Färnlöf – innehavare av Hotell Färnlöf tog 1895 initiativ till att bilda en skidklubb i Ramsele. Klubben Ramsele IK blev inregistrerad 1898 och fyllde 120 år anno 2018. Fotbollen infördes i klubben på 1930-talet. Ett fotbollslag hade bildats av några unga män och första matchen spelades borta mot Ådalslidens SK i juni 1930. Det blev 9-3 till hemmaklubben. 1932 spelade Ramsele IK för första gången i en serie tillsammans med Junsele, Resele, Ådalsliden, Långsele och Helgum. Klubben hade

även allmän idrott, terränglöpning och orientering i verksamheten. Kantor K J Ulander och företagaren Verner Kristoffersson arbetade mycket för klubbens utveckling.

I det första klubbmästerskapet i gymnastik som hölls av Ramsele Idrotts klubb (RIK) 1952 tävlade tio flickor och fyra pojkar. Foto från författaren.

Gymnastiken

År 1926 bildades en manlig gymnastikavdelning under ledning av kantor K J Ulander. Ett tjugotal medlemmar tränade två kvällar i veckan. En ny gymnastiksal byggdes 1937 och huset innehöll även en bad- och duschanläggning, bastu och skolkök. 1937 bildades en kvinnlig gymnastikavdelning, sexton kvinnor som tränade på torsdagar. Under krigsåren var det avbrott i verksamheten. Efter kriget kom en nytändning.

John-Erik och Ulla Backlund tog upp arbetet med sektionen gymnastik när de kom till Ramsele 1951 som lärare på Realskolan. Den frivilliga gymnastiken utvecklades starkt under deras ledning. Det första klubbmästerskapet hölls 1952. De tävlande var tio flickor och fyra pojkar. Margareta Åhlander segrade och tvåa kom Astrid Eriksson. Jag och Lars Boström delade segern och fick lyfta Margareta i guldstol.

Segrarna i Ramsele IK första klubbmästerskap Margareta Åhlander, Kjell R Högberg och Lars Boström. Foto från författaren.

Under makarna Backlunds ledning utvecklades gymnasterna efterhand genom flera träningspass i veckan. Nya deltagare kom till gymnastiken och cirka 120 gymnaster tränade uppdelade på åtta grupper

Det var sju flickor och fyra pojkar i elitgruppen.

Elit flickor: Astrid Eriksson, Margareta Åhlander, Maikki Norberg, Ingrid Högberg, Kerstin Eriksson, Eva Lidström och Erna Gunnarsson.

Elit Pojkar: Lars Boström, Börje Boström, Kjell R Högberg och Gunnar Olsson.

Backlunds utvecklade också samarbete och tävlingar med gymnastikföreningar i Norrland och på Lidingö. Vid JSM 1956 i Sundsvall segrade Eva Rydell Göteborg och Astrid Eriksson RIK tog fjärdeplatsen i mycket hård konkurens.

RIK:s segrande lag vid Lidingös besök i Ramsele vid nyåret 1956. Fr v Ingrid Högberg, Margareta Åhlander, Astrid Eriksson och Maikki Norberg. Tidningsurklipp från författaren.

Vikingarna Lidingö besökte Ramsele IK vid nyåret 1956. Vikingarna hade uppvisning och tävlingar i Ramsele och Kramfors mot RIK. Backlunds flickor vann matchen i Ramsele och några dagar senare även i Kramfors med 101,70 mot 101,25 .

Astrid Eriksson segrade före Lena Adler Vikingarna med Margareta Åhlander RIK som trea. Den då 12-åriga Ingrid Högberg gjorde sin andra tävling och var inte långt efter sina äldre medtävlare. Pojkarna tävlade inte men Vikingarnas pojkar 8-12 år gamla gjorde bejublade uppvisningar i fristående och på matta.

Gymnastikuppvisningar

John-Erik och Ulla Backlund arrangerade årliga uppvisningar i Ramsele både på sommar-och vintertid. Uppvisningarna genomfördes på Hembygdsgården, Tingshusets stora gräsmatta, Gymnastiksalen och Aulan. Det kom många åskådare som ville se både bredd- som elitgymnastik.

John-Erik Backlund passar på Lars Boströms höga hopp över plint med en stor hög av gymnaster. Foto från författaren.

Kjell R gör en flygande lång kullerbytta på matta på dansbanan vid Hembyggsgården. Foto från författaren.

Tränings- och tävlingsutbyte

Tränings- och tävlingsutbytet mellan gymnaster från Kiruna, Sollefteå, Sundsvall, Östersund, Ö-vik och Umeå pågick under många år i slutet av 1950-talet. På somrarna genomfördes gymnastikläger på Lv 5 skjutfält på Åstön. Gymnastikdirektör Per Monsén Sollefteå GIF var Åstölägrets överledare. Deltagare kom från Kiruna, Ramsele, Sollefteå, Kramfors, Sundsvall och Örnsköldsvik.

Ett 70-tal gymnaster i åldern 12-20 år tränades av de egna ledarna och elitgymnaster från Stockholm; Ann-Sofi Colling, Leif Coorn och Stig Lindewall.

RIK ungdomsledare var Astrid Eriksson, Maikki Norberg, Per Björne och Kjell R Högberg.

På Malmahed i Malmköping genomfördes ett träningsläger för 380 unga gymnaster från hela landet i slutet av juli 1957. Ingrid Högborg RIK segrade i Malmahedsmästerskapen. Hennes bästa grenar var hopp och matta.

År 1957 i slutet av december kom Sundsvall gymnastikklubb (SGK) till Ramsele för juniortävlingar. RIK flickor och pojkar vann sina matcher. Folkskolans gymnastiksal var fullspikad, över 100 åskådare. Gymnastiksalen var bara 14 meter lång så när hoppen skulle genomföras fick vi ta fart från skolköket, genom dörren till gymnastiksalen för att få tillräcklig fart i ansatsen.

I november var det en triangelmatch i Sollefteå läroverks gymnastiksal mellan Sollefteå GIF, Kiruna Norra Norden och Ramsele IK. Jag var då befälselev på Livkompaniet I 21 och Astrid Eriksson var elev på Lillsveds gymnastikfolkhögskola och vi var därför inte med i matchen.

I Sollefteå genomfördes 1958 en gymnastikuppvisning och avtackning av mångårige ledaren Per Monsén. I uppvisningen deltog från Ramsele Idrottsklubb: Astrid Eriksson, Ingrid Högborg och Maikki Norberg, från Sollefteå Gymnastik och Idrottsklubb kom Rolf Lidström, Claes Hagstedt och Sören B Pettersson. Två Stockholmsgymnaster fanns också med på uppvisningen: Leif Coorn och Stig Lindevall. Foto från författaren.

John-Erik Backlund blev domare på elitnivå och ordförande för Västernorrlands gymnastikförbund. Makarna Backlund flyttade till Själevad 1961 där John-Erik blev studierektor och Ulla idrottslärare. Elitsatsningen i Ramsele minskade efterhand när

”Backlunds flickor” lämnat eliten. Breddgymnastiken levde dock vidare med frivilliga insatser av de tidigare elitgymnasterna. Både Ulla och John-Erik Backlund är avlidna och begravda i Själevad.

Vad hände med några av ungdomarna i Ramsele som 1951 började med tävlingsgymnastik?

Margaretha Åhlander har varit bosatt i Flybrännan och är avliden.

Astrid Eriksson gift Westerlund, Maikki Norberg gift Mellström och Ingrid Högberg gift Mårdberg bor alla i Sollefteå kommun.

Lars Boström blev major på I 21 och är en drivande kraft i I 21 kamratförening och Odd Fellow. Lars bor i Sollefteå.

Själv bor jag med min hustru Gunilla i Skanör.

När Svensk Filmindustri kom till Ramsele 1956

Sommaren 1956 intog Svensk Filmindustri Ramsele. Produktionsledare, skådespelare, fotografer, ljudtekniker och servicepersonal kom för att göra en nyinspelning av

Kjell R som statist i Sången om den eldröda blomman. Foto från författaren.

filmen ”Sången om den eldröda blomman”. Manuset byggde på en roman av den finske författaren Johannes Linnankoski.

Filmen handlar om Olof Koskela, bondson på hemmanet Koskela, som lämnar hemmet efter en tvist med fadern. Han blir då flottare. Olof är en kvinnotjusare som möter många flickor som han förälskar sig i och som även faller för honom. En dag möter han Kyllikki Malm, dotter till patron Malm på Storfors Gård. Till slut och efter många dramatiska förvecklingar får de varandra.

Filminspelningen blev en injektion för bygden. Många Ramselebor medverkade som statister. Uppgiften var att spela bybor som följde forsränningen. Lars Boström och flera av Ramselegymnasterna medverkade i filmen.

Lars Edström och jag fick ledigt från Hjalmar Edströms affär för att vara med i några scener. Spelplatsen låg uppe på nipkanten söder om Ovanmobron. Statister som flottare spelades av erfarna flottare. De sprang på timmer, bröt upp timmerbrötar och följde ”rumpan” som slutade vid Sandsläns sortering i Ångermanälven.

Olof Koskela som kvinnokarl spelades utmärkt av Jarl Kulle, även under fritiden i Ramsele. Han körde runt i en röd Saab 92 och sågs på många platser runt om i bygden. Jag hade börjat på Edströms i maj 1956 efter realexamen och var ganska varm i kläderna när Kulle kom in en tidig eftermiddag och ville köpa några presentartiklar. Han köpte två likadana sovenirer, miniatyrer av härbren med text "Ramsele" och två kort.

"Unge man, kan du göra två presentpaket och postpaket av det här tillsammans med korten?"

"Självklart, det ordnar jag".

"Kommer paketen iväg med posten idag?"

"Jag åker till posten klockan fem och postbussen går klockan sex".

Jarl Kulle med båtshake nere vid gamla träbron över Faxälven i Ramsele. Foto från författaren.

Kulle lade samman present och kort, jag gjorde postpaketen, gav honom paketavier och Kulle skrev adresserna på postpaketen och avierna. Jag konstaterade att kollegan Ann-Marie Gyllenspetz och en annan kvinna var mottagarna. Han försäkrade sig om att paketen skulle sändas idag och lämnade butiken.

Vid 16-tiden störtade Kulle in i affären, fick syn på mig och frågade med skarp röst:

"Unge man, har paketen gått iväg? "Var är paketen nu"?"

"På kontoret".

"Unge man, hämta dem nu!"

Jag hämtade paketen och Kulle slet upp det ena paketet och tittade på kortet och adressen. Efter några sekunders tystnad tittade Kulle på mig och sa: "Unge man, det här har kunnat gå käpprätt åt helvete".

Med den tydliga eftertanken, tog han med sig paketen och lämnade affären till synes mycket lättad. Han hade förmodligen lagt korten i fel paket vilket säkert skulle ha medfört både ilska och besvikelse hos mottagarna.

Som flottare måste Jarl Kulle man kunna springa på stockar och med båtshake stå och paddla på en timmerstock. Han tillbringade många kvällstimmar nere vid Faxälven med att träna att balansera på stora timmerstockar och paddla med båtshake.

Han lyckades så bra med det att när forsrännarscenen togs så var det Kulle själv som hoppade på stocken vid den gamla träbron över Faxälven.

En affisch med både romantik och dramatik. Foto från författaren.

Forsränningen spelades in i Ångermanälven vid Mo-forsen i Resele. Två finska forsrännare lejdades in som "stuntmän". Det ryktades att forsrännarna fick 5000 kronor var för jobbet. Det mycket pengar på den tiden. Regissören Gustaf Molander ville göra en ny tagning av forsränningen. "Stuntmännen" vägrade att göra det och svarade: "Vi ränner gärna fors igen, men inte i den här djävulska forsen".

På hösten lämnade filmteamet Ramsele. Filmen hade premiären på SF-biografen i Stockholm den 26 december 1956. För ramselebor som medverkat i filmen ägde en förhandsvisning rum på biografen i Ramsele. Intresset för filmen var stort i Ramsele med omnejd.

Jag skötte på Edströms affär

bokning- och försäljning av biljetter till filmen. Biografen hade 220 sittplatser som vi numrerade. Under januari månad och halva februari visades filmen "Sången om den eldröda blomman" vid tolv tillfällen i fullsatt biograf.

Jag slutade min anställning på Edströms den sista april 1958. Jag fick ett fint betyg i handen av Hjalmar Edström. Jag kramade om mina arbetskamrater Rut Sandström och Marianne Lindahl, packade min lilla resväska, for till Sollefteå och ryckte in på 4. Stamkompaniet på I 21 som befälselev.